

बलौघस्य पादातसंघस्य वाहनस्य गजाश्वरथलक्षणस्य निर्देशं संख्यापरिच्छेदं ॥ ९ ॥ १० ॥ परिघवंति अर्गलवंति ॥ परिघोयोगभेदे स्यान्मुद्रेर्गलघातयोरिति विश्वः ॥ ईदृशानि द्वाराणिसंतीत्यन्वयः ॥ ११ ॥ तत्र तेषु द्वारेषु इषवश्च उपलाश्वनक्षत्रक्षेपकयंत्राणि तैर्द्वारैरागतं परसैन्यं तत्र तेषु द्वारेषु प्रतिनिवार्यते ॥ १२ ॥ उक्तयंत्रैः संस्कृताः सज्जाः कालाय समया अयः सारमयाः शतमेकप्रयोगेण घ्नन्तीति शतद्वयः चतुर्हस्तप्रमाणालोहकंटकयुता मुद्गरविशेषाः शतद्वयः ॥ शतग्रीवचतुर्हस्तालोहकंटकिनीगदेति वैजयंती ॥ १३ ॥ प्राकारोरत्नखचित इत्याह ॥ मणीति ॥ १४ ॥ परिखाः पुरोपांतरखाताः ॥ १५ ॥ द्वारेषु चतुर्षु तासां परिखानां मध्ये संक्रमामंचरूपेण बद्धाः परमायताः अनि

विभागंचवलौघस्य निर्देशं वाहनस्य च ॥ एवमुक्त्वा कपिश्रेष्ठः कथयामास तत्त्ववित् ॥ १॥ दृष्टप्रमुदितालंकामतद्विपसमाकुला ॥ महीरथसंपूर्णारक्षोगणनिषेविता ॥ १० ॥ दृढबद्धकपाटानि महापरिघवंति च ॥ चत्वारि विपुलान्यस्याद्वाराणि सुमहांति च ॥ ११ ॥ तत्रेषूपलयंत्राणि बलवंति महान्ति च ॥ आगतं प्रति सैन्यं तैस्तत्र प्रतिनिवार्यते ॥ १२ ॥ द्वारेषु संस्कृता भीमाः कालाय समयाः शिताः ॥ शतशोरचिता वीरैः शतद्वयोरक्षसांगणैः ॥ १३ ॥ सौवर्णस्तु महान्तस्याः प्राकारो दुष्प्रधर्षणः ॥ मणि विद्रुमवैदूर्यमुक्ताविरचितांतरः ॥ १४ ॥ सर्वतश्च महाभीमाः शीततोयामहाशुभाः ॥ अगाधा ग्राहवत्यश्च परिखामीनसेविताः ॥ १५ ॥ द्वारेषु तासांचत्वारः संक्रमाः परमायताः ॥ यंत्रैरुपेता बहुभिर्महद्भिर्गृहपंक्तिभिः ॥ १६ ॥ त्रायंते संक्रमास्तत्र परसैन्यागते सति ॥ यंत्रैस्तैरवकीर्यंते परिखासु समंततः ॥ १७ ॥

एकस्वकंप्योवलवान्संक्रमः सुमहादृढः ॥ कांचनैर्बहुभिस्तभैर्वैदिकाभिश्च शोभितः ॥ १८ ॥ विस्तृतमार्गाः गृहपंक्तिभिः प्राकारशिरो गृहपंक्तिभिः उपेता इत्यनुकर्षः ॥ १६ ॥ तत्र तेषु संक्रमेषु परसैन्यागते सति ते संक्रमास्तैर्यंत्रैः प्राकारोपरि प्रतिष्ठापितैर्यंत्रैस्त्रायंते रक्ष्यंते ॥ ज्झियंते इति पाठे ते संक्रमानाश्रयंत इत्यर्थः ॥ तैर्यंत्रैस्तासु परिखासु तत्समीपं प्राप्तानि परसैन्यानि समंततो वकीर्यंते क्षिप्यंते ॥ १७ ॥ एको मुख्यः संक्रमः प्राकारमध्यवर्ती साक्षात्पुरप्रवेशसाधनभूतोऽंकप्यः दुर्भेदः ॥ तत्र हेतुर्बलवान् बहुलबलकतरक्षः ॥ दृढो दृढप्रतिष्ठानः ॥ तदेव दर्शयति ॥ कांचनैरिति ॥ १८ ॥